

Verkondiging

Zusters en broeders, A-jaar 22 30-8-2020 Antonius van Padua Nijmegen

Een vrouw probeerde mij uit te leggen waarom ze al als jonge moeder had besloten nooit meer naar de kerk te gaan. Ze was katholiek opgevoed. Ze was ook voor de kerk getrouwd. Ze werd moeder. Maar al spoedig ontstond er twijfel over de gezondheid van haar kind. Na maanden onzekerheid en onderzoeken werd vastgesteld dat het kind geestelijk een ernstige handicap had. Deze ontdekking had haar erg gedeprimeerd. Het had ook een verwijdering in haar huwelijk teweeg gebracht. Toen had ze bezoek gekregen van een geestelijke. Die had haar indringend ondervraagd. 'God zou toch een bedoeling hebben gehad met deze geboorte.' Toen ze hem bezwoer dat ze niet zondig was en geen enkele zin kon vinden, werd haar gesuggereerd dat het lijden van dit kind misschien de redding was voor een of andere verborgen ziel op aarde. 'Ik voelde grote kilte in mijn hart', herinnerde zij zich, 'ik had het met God gehad.'

Verleden week was Petrus de man. Jezus noemde hem 'de rots'. Vandaag lezen we het vervolg. Jezus is somber over wat er gebeuren gaat. Daarop slaakt Petrus de vurige wens dat afwijzing en lijden Jezus bespaard mogen blijven. Dat is genoeg voor Jezus om Petrus toe te roepen: 'Weg satan'. Satan, want Petrus' gedachte is het tegenovergestelde van die van God. 'Wie mij wil volgen moet zijn kruis op zich nemen.' Horen we hier een beetje dat God het lijden wil? Toen ik theologie studeerde, waren de gelovigen zich aan het bevrijden van het idee dat God een wrekende vader was die door tuchting de mens op het goede pad dreef. Men was het denkbeeld los aan het laten dat een mens door vrijwillig lijden te kiezen God kan vermurwen. De ene na de andere publicatie in die tijd legde uit dat God het lijden van mensen niet wil. God wil ons geluk. Hij heeft zorg om ons. Als lijden ons treft, lijdt Hij met ons mee.

De bekende Utrechtse psychiater Rümke publiceerde een geschrift over de ontwikkeling van het godsbeeld; over hoe het beeld van God aangetast kan worden door psychologische verstoringen in de kindertijd. [1] In een van de laatste hoofdstukken komt het vraagstuk van het lijden aan de orde. We zien veel ellende. We zien onschuldige kinderen wegwijnen, miljoenen. We zien hoe een rijke wereld onverschillig lijkt tegenover de honger. Rümke zegt dan: 'ons verstand ziet zich geplaatst

voor een onmogelijk dilemma. Ofwel God is almachtig,. Maar dan lijkt hij niet goed. Ofwel God is barmhartig maar dan lijkt hij onmachtig. Dat dilemma kunnen we niet oplossen. Ons verstand is te klein, maar het kan ons helpen om dan voorlopig maar aan te nemen dat God Barmhartig is, maar meelijdt.' Misschien -aldus Rümke- is dat het mysterie van de lijdende God, van Christus aan het kruis.

Ik heb sindsdien goed begrepen dat ik tegen iemand anders nooit moet zeggen: 'God heeft die ziekte voor u gewild. God heeft de dood gewild. God heeft de ramp gewild.' Het is lichtzinnig en respectloos als ik iemand die een kruis draagt zo tegemoet treed.

Maar als die mens zelf nou op zoek is naar zin en betekenis van zijn noodlot, wat dan? Als de mens die getroffen is door groot lijden zelf behoefte heeft aan samenhang en God? Als ik in mijn werk een ernstige zieke man hoorde zeggen: 'Laat ik maar niet zeuren, ik ben op zijn tijd heel gelukkig geweest en ik heb lang niet alle dagen goed benut, dus laat me niet klagen. God zal wel weten wat hij doet...'. Als ik een van de kinderen van een bewoner hoorde zeggen: 'Pappa heeft erg geleden, maar we hebben uren met hem meegemaakt die ik niet voor mogelijk had gehouden. Hij verloor ineens alle afstand en strengheid. Hij liet zich door mij helpen en aanraken. Misschien was zijn ziekte de belangrijkste fase in zijn leven...'. Als ik dat hoorde, dan hoorde ik mensen die hopen dat God in verband te brengen is met hun lijden, dat Hij het zin geeft. Mensen willen vasthouden. Wij klampen ons vast aan gezondheid en andere zekerheden. Maar ooit zullen we ontdekken dat loslaten en overgave geen verlies en geen einde inluiden, maar een thuiskomst bij God. Dat wil Jezus zeggen. God wil het lijden niet, inderdaad. Maar Hij laat zich in het lijden wel ontmoeten. Dat moeten wij elkaar niet hooghartig voorhouden, maar we zijn uitgedaagd dat zelf te ontdekken. Daarom zegt Jezus tegen de lichtzinnige opmerking van Petrus: 'Weg satan!' Amen.

[1] H.C. Rümke: *Karakter en aanleg in verband met het ongeloof*. Amsterdam: Scheltema en Holkema, 1965.